

ALANYA OSMANLI BATIĞI SUALTI KAZISI 2019 YILI ÇALIŞMALARI UNDERWATER EXCAVATIONS OF THE ALANYA OTTOMAN SHIPWRECK 2019 CAMPAIGN

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleri ile 2019 yılında Antalya ilinin Alanya ilçesi açıklarında Osmanlı Dönemi'ne tarihlenen bir batık üzerinde çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Varlığı 2010 yılından beri bilinen batığın 2018 yılında Alanya Müze Müdürlüğü'ne yapılan ihbar çerçevesinde kapsamlı olarak korunması ve belgelenmesine karar verilmiştir. Aynı yıl belgeleme çalışmalarıyla birlikte deniz tabanında form veren ve gerekli görülen buluntular çıkartılmaya başlanmıştır. Alanya Müze Müdürlüğü Başkanlığı'nda tarafımızca yönetilen çalışmalarda batığın karşı karşıya olduğu risklerin bertaraf edilmesi amaçlanmıştır. Batıktan çıkan bakır sikkeler ışığında geminin 1703 yılından sonra battığı düşünülmektedir. Söz konusu tarih sikkeler üzerinde Osmanlıca yazılara bakılarak belirlenmiştir. Ayrıca çevreye yayılmış gemiye ait çok fazla parça olması geminin bir yangın veya infilakla battığını göstermektedir.

We studied a shipwreck that has been dated to the Ottoman Period offshore Alanya District of Antalya Province with the permission of the General Directorate of Cultural Heritage and Museums in 2019. The shipwreck has been known since 2010, and a comprehensive protection and documentation program was developed in 2018 upon a warning sent to the Directorate of the Alanya Museum. Within the same year, we started to remove and document the finds on the seafloor that were presenting a form and necessary to be protected. The excavations were conducted under the presidency of Museum Directorate in order to eliminate any risk the shipwreck may incur to. According to the copper coins that were removed from the shipwreck, we believe that the ship sank after 1703, which was determined based on the Ottoman inscriptions on the coins. Abundance of fragments that have scattered around indicates that the ship sank probably due to a fire or an explosion. It was a merchant ship carrying copper utensils in the territory of the Ottoman Empire.

Batığa ait topların yüzeye çıkarılma anı.
The moment the cannons were raised from the shipwreck .

*Hakan Öniz

Söz konusu gemi Osmanlı İmparatorluğu coğrafyasında bakır mutfak eşyası taşıyan bir ticaret gemisidir.

2019 yılı Eylül ayında yapılan çalışmalarda batığın yayıldığı alan photo-scan yöntemiyle tüm detaylarıyla belgelenmiştir. Aynı belgeleme çalışması her üç günde bir tekrarlanmış; böylelikle batık alanında yapılan her değişiklik kayıt altında alınmıştır. Batık alanı kıyıdan iki km açıkta olmasına rağmen genellikle akıntılı bir noktadadır. Bu akıntı hem geminin konumlanmasını hem de dalışları zor bir hale getirmiştir. Deniz tabanında belli yerlere acil durumlarda kullanılmak üzere dalış takımları yerleştirilmiştir. Batık alanında sabit 12 referans noktası oluşturulmuş ve buna bağlı olarak foto-mozaiik yöntemle oluşturulan batık alanının planı 2.5x2.5 kareler oluşturulacak şekilde belirlenmiştir. Hem referans noktaları hem de batığa ait toplardan alınan mesafeler üç nokta bağlama yöntemiyle belirlenmiş, photoscanner, autocad ve illustringer programlarıyla doğrulamaları final plan üzerinde yapılmıştır.

Oluşturulmuş olan planda batığa ait tüm kalıntılar yer almaktadır. Batığın yayıldığı belirgin bölge 65x30 ölçülerinde bir alanı içermekte ve toplam 1950 m²'lik boyuta ulaşmaktadır. 312 adet 2.5x2.5 sanal kareden oluşan batığın en önemli iki alanında fiziki kare oluşturulmuştur. Buna bağlı olarak gemide hazırlanan iki adet alüminyum kareler deniz tabanına yerleştirilmiştir. Belirlenen fiziki kareler alanlarında kısmen gözüken kalıntılar bulunmaktadır ve bunların çıkartılabilmeleri için öncelikle kum altında kalan bölümlerinin açılması gerekmektedir. Bu amaçla iki adet air-lift sistemi oluşturulmuş ve açma içinde kalıntıların çevresi açılmıştır. Bu alanlardan birinde batığın kısmen taşlaşmış ahşap kalıntıları bulunmaktadır. Ahşap kalıntılar ile taşlaşmış formlardan örnekler alınarak dendrokronoloji ve nitelik analizleri için Alanya Müze Müdürlüğü kanalıyla İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi ve İstanbul Üniversitesi Denizcilik Enstitüsü'ne mühürlü kutular içinde teslim edilmiştir.

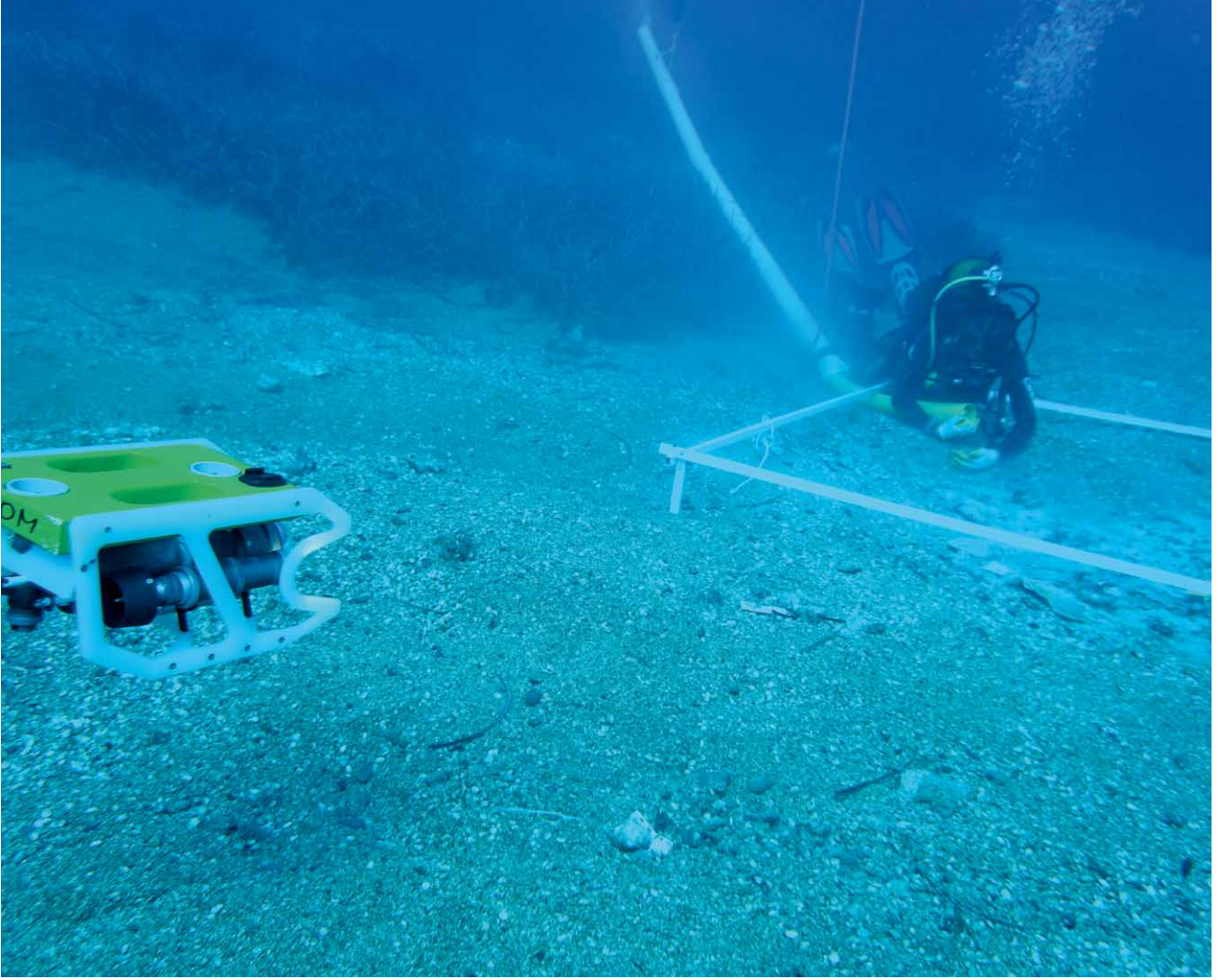
The area on which the wreck has been scattered was documented in detail using photo-scan in September 2019. The documentation work was repeated every three days so that we were able to record any change in the site. Although the site of shipwreck is 2 km away from the shore, it was having a current that made it difficult both to position the ship and perform the dives. Diving equipments were placed at certain points of the sea floor for use in case of emergency. Twelve fixed reference points were installed at the site of shipwreck, and the site plan recorded by photo-mosaic was divided into 2.5x2.5 grids. Both reference points and distances based on the cannons of the shipwreck were determined using the three-point moor method, and final plan was verified using photoscanner, AutoCAD and Illustrator software programs.

The plan contains all remains from the shipwreck. The apparent site of the shipwreck covers an area of 65x30 m, totalling up to 1950 m². Consisting of three hundred twelve 2.5x2.5 virtual grids in total, a physical grid was set up in two major areas of the shipwreck site. Accordingly, two aluminum grids fixed in the research ship were placed over the sea floor. The area of physical grids contained partly observable remains, which primarily required cleaning of the parts under the sand. For that purpose, two air-lift systems were installed, and immediate vicinity of the remains in the trench was cleared. One of these areas contained partially petrified wood remains. Samples taken from the wooden remains and petrified forms were delivered to the Faculty of Forestry and Institute of Marine Science and Management of the Istanbul University through Directorate of the Alanya Museum in sealed boxes for dendrochronology and quality analysis.

The shipwreck lying at a depth of 22 meters on sandy ground is, unfortunately, under the threat of both strong storms in winters and high currents.

*Doç. Dr. Hakan Öniz. Orcid ID: 0000-0002-5682-7117. Akdeniz/Selçuk Üniversitesi Kemer Sualtı Araştırmaları Merkezi - Antalya.

*Assoc. Prof. Dr. Hakan Öniz. Orcid ID: 0000-0002-5682-7117. Akdeniz/Selçuk University Kemer Underwater Research Center - Antalya.

Batık üzerindeki çalışmalar ROV ile takip edilmiştir.
Studies on the shipwreck were monitored by ROV.

22 metre derinlikte ve kum zeminde olan batık hem kış aylarındaki büyük fırtınalardan hem de yüksek akıntıdan etkilenmektedir. Batığın ana yükü olan bakır mutfak eşyalarının bu nedenle daha geniş bir alana yayıldığı görülmüştür. Batık kaçak dalışlardan da etkilenmiş durumdadır. Bu yayılımda kaçak dalışların da etkisi olması mümkündür. Kalıntıların yayıldığı alanın belirlenmesi için çeşitli dalışlar yapılmış, özellikle batığın ana karaya bakan tarafında dağılmış olarak ikisi tencere, biri ibrik ve diğerleri tabak olmak üzere 7 adet kalıntı tespit edilmiştir. Kalıntılar buldukları yerlerde koordinatları alınıp belgelendikten sonra çıkartılmıştır.

Kazının son gününe kadar ekibin bir kısmı air-lift çalışması, bir kısmı ise alan temizliği ile manyetometre taramaları yapmıştır. Tespiti yapılan eserlere kod numaraları verilmiş, bunlar sanal ya da fiziki karelaj sistemi içinde belgelenmiştir. Denizin kum zemininde kolayca kaybolabilecek sikke ve benzeri kalıntılar günlük olarak kod sistemi içinde belgelenmiş ve çıkartılarak Alanya Müzesi uzmanlarına teslim edilmiştir. Bu eser-

ler aynı anda plan üzerine işaretlenmiştir. Diğer eserler ise çalışmanın son iki gününe kadar buldukları pozisyonda muhafaza edilmiş, son photo-scan belgelenmesi sonrası gemiye kaldırma balonları ile çıkartılmıştır. 2018 ve 2019 yıllarında ikişer adet top çıkartılmıştır. Ayrıca çalışmalar iki ayrı ROV ile gemideki büyük ekranlardan takip edilmiş ve kaydedilmiştir.

Çıkarılan eserler atmosferik ortamdan zarar görmeleri ve restorasyon çalışmaları için güvenli kutulara alınarak %100 deniz suyuna yerleştirilmiştir. Eserlerin gemide bulunduğu süre boyunca ekip üyesi koruma ve onarım uzmanları tarafından bir kısmının mekanik temizliği yapılmıştır. Çalışma sonrası Alanya Müze Müdürlüğü'ne teslim edilen eserlerin tuzdan arındırma süreçleri burada da hazırlanan özel havuzlarda devam etmektedir. Alanda yapılan son photo-scan çalışmasının ardından karelajlar, air-liftler, güvenlik amaçlı koyulan tüpler ve tonozlara bağlı gemi zincirleri çıkartılmış ve alanın üstü bir sonraki çalışmaya kadar kapatılmıştır. Çalışmalara 2020 yılında devam edilecektir.

Batık alanında bulunan bakır bir tencere.
A copper pot discovered at the site

Karelaj içinde airlift kullanan bir arkeolog.
An archaeologist using Airlift system within the grids.

Kazı alanından çıkarılan bakır tabaklar,
boncuklar ve sikkeler.
Copper plates, beads and coins removed from the
excavation site.

That is why copper utensils, the main cargo of the ship, should have spreaded onto a wider area. The shipwreck is also under the threat of illicit diversions, which is another possibility for such a wide spread.

Several dives were performed to determine the range of remains, and seven artifacts including two pots, one pitcher and four plates were identified. The remains were removed after their *in situ* coordinates were obtained, and documented.

Part of the excavation team used the air-lift system while some others were involved in area cleaning and magnetometer scans. The artifacts were registered with appropriate identification numbers, and documented according to the virtual or physical grid system. Coins or similar remains that could be easily lost on the sandy ground of the sea were daily registered and delivered to the experts in the Alanya after being removed as well as being marked on the plan. Remaining artifacts were kept in their *in situ* position until the last two days of

the excavations, and then removed with the aid of lifting balloons following final photo-scan documentation. Two cannons were lifted for each in 2018 and 2019. In addition, these activities were monitored on big screens in the ship, and recorded using two separate ROVs.

Recovered artifacts were put in safe boxes, and then placed in 100% sea water in order to avoid any harm from the atmosphere and for restoration work. Preservation and repair experts carried out mechanical cleaning in some of the artifacts during the period they were kept in the ship. The artifacts were all delivered to the Directorate of the Alanya Museum after the excavations, and their desalination process still continues in the specific pools of the Museum. Following the final photo-scanning activities at the site, all grids, air-lifts, safety aqualungs and anchor-chains connected to the mooring line were removed, and top of the site was covered until next campaign, which will be held in 2020.

Sonuç olarak 18. yüzyıl başlarına ait bu gemi batığı, taşıdığı mutfak eşyaları ve diğer buluntularıyla döneme ışık tutmaktadır. Ne tip bir gemi olduğu, hangi rotayı kullandığı ve geminin kime ait olduğunu gibi sorunsallar yapılacak arşiv ve literatür çalışmalarından sonra cevap bulacaktır. Bu nedenle ileriki yıllarda yapılacak kazı çalışmalarlarıyla da birlikte Osmanlı gemiciliği, denizciliği ve deniz ticareti hakkında bilgi edinebileceğimiz ve literatüre katkı sağlayacak bir çalışma olacağı kuşkusuzdur. Bu çalışmaların gerçekleşmesindeki katkıları için Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne; Genel Müdür Yardımcısı Ali Rıza Altunel'e Daire Başkanı Melik Ayaz'a, Şube Müdürü Umut Görgülü'ye, Alanya Müze Müdürümüz Seher Türkmen'e çok teşekkür ederiz. Çalışmalar Kültür ve Turizm Bakanlığı, TINA Türkiye Sualtı Arkeolojisi Vakfı, Antalya Deniz Ticaret Odası ve Alanya Türkler Tur Tekneleri Limanı tarafından desteklenmiştir.

Alanya Müzesi Müdürlüğü Başkanlığı'nda, Bilimsel Koordinatörlüğü ve yönetiminin tarafımızca yapıldığı çalışmada Alanya Müzesi'nden Belgin Savaş müze temsilcisi olarak görev yapmıştır. Çalışmalarda Akdeniz Üniversitesine ait 'ARKEO' Bilimsel Araştırma ve İnceleme Gemisi kullanılmıştır. Müze Müdürü Seher Türkmen, Alanya Kalesi Kazı Başkanı Prof. Dr. Osman Eravşar ve Selçuk Üniversitesi'nden Osmanlıca Uzmanı Doç. Dr. İbrahim Kunt ile koordinasyon içinde yapılan çalışmalara birçok akademisyen ve öğrenci katılmıştır. Doç. Dr. Şengül Aydın (Kocaeli Üniversitesi – Arkeoloji Bölümü), Dr. Öğr. Üyesi Hakan Kaya (İstanbul Üniversitesi - Jeomorfoloji), Dr. Okay Sütçüoğlu (Sanat Tarihi), Doktorant Ceyda Öztosun (Polonya Bilimler Akademisi), Günay Dönmez (Akdeniz Üniversitesi Doktora Öğrencisi), Metehan Samet Gül (Akdeniz Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi), Ercan Soydan (Akdeniz Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi), Ayşenur Toksöz (Akdeniz Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi), Elif Nur Anbarkaya (Restoratör/Akdeniz Üniversitesi Arkeoloji Öğrencisi), Leyla Aydın (Mimar Sinan Üniversitesi Arkeoloji Öğrencisi), Halil Akkuş (Arkeolog), Hazal Kardelen Gerçek (Selçuk Üniversitesi Arkeoloji Öğrencisi) katılmışlardır. Çalışmalarda Dr. Sibel Yarar (Sanat Tarihi), Süleyman Taşçoğlu (Arkeoloji Öğrencisi), İlker Ülker (Arkeoloji Öğrencisi), Büşra Yaralı (Akdeniz Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi), Sezgi Iraz Sezgün (Arkeolog) ve Mutlu İlhan (Alanya Müzesi Uzmanı-Dalıcı) gözlemci olarak katılmışlardır.

In conclusion, this shipwreck dating to early 18th century sheds light onto the period with its cargo of utensils and other finds. Questions about the type, route and owner of the ship will only be answered after archive and literature studies. Therefore, it is obvious that future excavations will enable us to obtain information about Ottoman seamanship, navigation and sea trade as well as contributing to the literature. We would like to extend our thanks to the General Directorate of Cultural Heritage and Museums; Ali Rıza Altunel, Deputy Director General; Melik Ayaz, Department Head; Umut Görgülü, Department Manager; and Seher Türkmen, the Director of Alanya Museum for their contributions. The excavations were supported by the Ministry of Culture and Tourism, the Turkish Foundation for Underwater Archaeology (TINA), Antalya Chamber of Marine Commerce, and Alanya Türkler Touring Boats.

During the excavations that were carried out under the presidency of Directorate of the Alanya Museum, and myself working as the Scientific Coordinator, the Museum was represented by Belgin Savaş. The 'Scientific Research and Survey Vessel ARKEO' of the Akdeniz University was used during our excavations, which were carried out in coordination with Seher Türkmen, the Director of the Museum; Prof. Osman Eravşar, Head of the Alanya Castle Excavations, and Assoc.Prof. İbrahim Kunt, an expert in Ottoman Turkish as well many academicians and students. The participants included Assoc.Prof. Şengül Aydın (Department of Archaeology, Kocaeli University), Assist.Prof Hakan Kaya (Geomorphologist, İstanbul University), Okay Sütçüoğlu (Art Historian), Ceyda Öztosun (PhD Student, the Polish Academy of Sciences), Günay Dönmez (PhD Student, Akdeniz University), Metehan Samet Gül (Graduate Student, Akdeniz University), Ercan Soydan (Graduate Student, Akdeniz University), Ayşenur Toksöz (Graduate Student, Akdeniz University), Elif Nur Anbarkaya (Restorator/Student of Archaeology, Akdeniz University), Leyla Aydın (Archaeology Student, Mimar Sinan University), Halil Akkuş (Archeologist), Hazal Kardelen Gerçek (Archaeology Student, Selçuk University) while Sibel Yarar (Art Historian), Süleyman Taşçoğlu (Archaeology Student), İlker Ülker (Archaeology Student), Büşra Yaralı (Graduate Student, Akdeniz University), Sezgi Iraz Sezgün (Archeologist) and Mutlu İlhan (Expert in Alanya Museum -diver) participated in the excavations as observers.